

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

„Rodičovská odpovědnost“ zahrnuje mimo jiné práva a povinnosti v souvislosti s pečováním o osobu dítěte a jeho majetek a zahrnuje otázky týkající se péče o dítě, místa bydliště dítěte, styku s dítětem a opatrovnictví.

Péčí se rozumí právní odpovědnost za osobu dítěte. Osoba, již bylo dítě svěřeno do péče, má právo a povinnost rozhodovat o osobních záležitostech dítěte, jako je místo bydliště dítěte a škola, kterou dítě navštěvuje. Osoba, které bylo dítě svěřeno do péče, odpovídá za uspokojení potřeb dítěte v oblasti péče, bezpečnosti a náležité výchovy. Osoba, které bylo dítě svěřeno do péče, odpovídá rovněž za zajištění potřebného dohledu na dítě úměrně jeho věku, rozvoji a jiným okolnostem a musí sledovat, zda se dítěti dostává uspokojivé podpory a vzdělání. S tím, jak dítě roste a vyvíjí se, musí osoba, které bylo dítě svěřeno do péče, brát v rostoucí míře v potaz vlastní názory a přání dítěte.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Osobou, které je dítě svěřeno do péče, jsou obvykle rodiče dítěte, nebo jeden z nich. Jsou-li rodiče v době narození dítěte manžely, mají automaticky dítě ve společné péči. Jestliže rodiče uzavřou manželství později, nabývají společnou péči automaticky uzavřením manželství. Nejsou-li rodiče v době narození dítěte manžely, vykonává péči o dítě matka. Rodiče však mohou snadno dosáhnout společné péče registrací. Otec se může za účelem svěření dítěte do společné péče, nebo do výlučné péče obrátit rovněž na soud.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

V určitých případech může být péče o dítě přenesena z rodičů dítěte nebo z jednoho z rodičů na ustanoveného opatrovníka. Takovéto přenesení péče může být relevantní v případě, je-li některý rodič obviněn ze zneužívání nebo zanedbávání dítěte či se v péči o dítě dopouští jiných chyb, které mohou představovat trvalé ohrožení zdraví dítěte nebo jeho rozvoje. Přenesení péče může být vhodné rovněž v případě, je-li jednomu či oběma rodičům trvale bráněno vykonávat péči o dítě.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Jestliže se rodiče rozvedou, pokračuje společná péče, aniž by soud musel o této záležitosti rozhodnout společně s rozvodem manželství. Chce-li některý z rodičů úpravu péče změnit, musí požádat o zrušení společné péče.

Chce-li některý z rodičů změnu v úpravě péče, může otázku péče vyřešit soud. Pokud se rodiče na změně dohodnou, mohou tuto záležitost vyřešit dohodou, bez účasti soudu. Tuto dohodu musí schválit komise sociálních služeb (*socialnämnd*), aby byla platná. Totéž platí pro otázky týkající se toho, se kterým z rodičů by mělo dítě žít a jak by měl být upraven styk s druhým rodičem.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Dohoda musí být vyhotovena písemně a musí ji podepsat oba rodiče. Dále musí být schválena komisí sociálních služeb v obci, ve které je dítě evidováno.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Obec má prostřednictvím komise sociálních služeb povinnost nabídnout rodičům profesionální mediaci za účelem dosažení dohody ve věcech týkajících se péče, bydliště a styku. Mediace je dobrovolná. Je proto nutné, aby o mediaci požádali oba rodiče společně. Pokud se rodiče dohodnou na věcech týkajících se péče, bydliště a styku, mohou podepsat dohodu, která má po schválení komisí sociálních služeb stejný účinek jako soudní rozhodnutí.

Jestliže se rodiče obrátí na soud, může je soud odkázat na komisi sociálních služeb za účelem mediace, pokud se tato mediace neuskutečnila již dříve a soud se domnívá, že existují podmínky pro dosažení společně dohodnutých řešení. Pokud se rodiče zúčastnili mediace, avšak k dohodě nedospěli, může soud místo toho ustanovit osobu za účelem mediace mezi rodiči. Soud má obecnou povinnost usilovat ve věcech týkajících se péče, bydliště a styku o vzájemně odsouhlasená řešení.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Soud může rozhodnout o

péči (výlučné nebo společné),

místu bydliště dítěte (se kterým z rodičů by mělo dítě žít, nebo zda by mělo dítě žít střídavě u každého z rodičů) a

styku (právo dítěte na styk s rodičem, se kterým nežije).

8 Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Rodič, který má dítě ve výlučné péči, má právo rozhodovat sám o osobních záležitostech dítěte. Osoba, již bylo dítě svěřeno do péče, nemusí v těchto záležitostech konzultovat druhého rodiče nebo získat jeho souhlas. Dítě však má právo na styk s druhým rodičem a osoba, které je dítě svěřeno do péče, má povinnost toto právo umožnit. Osoba, které je dítě svěřeno do péče, má povinnost poskytovat druhému rodiči informace za účelem usnadnění styku s dítětem.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Společná péče znamená, že rodiče musí o osobních záležitostech dítěte rozhodovat společně. Výchozím bodem je to, že se rodiče musí dohodnout na všech záležitostech týkajících se dítěte. V případě neshody ohledně záležitostí týkajících se styku s dítětem a bydliště dítěte však může rozhodnout soud (viz výše).

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Ve věcech týkajících se péče, bydliště nebo styku může rodič podat žalobu okresnímu soudu (*tingsrätt*) v místě bydliště dítěte. Není-li příslušného okresního soudu, má příslušnost okresní soud ve Stockholmu (*Stockholms tingsrätt*). Záležitosti týkající se péče, bydliště a styku mohou být projednány rovněž v rámci řízení o rozvod manželství.

Návrh na předvolání k soudu musí být podán písemně a podepsán osobně navrhovatelem nebo jeho zástupcem. Návrh musí obsahovat informace o stranách, konkrétní nárok (tj. věc, o které má soud rozhodnout), základ návrhu, informace o příslušných důkazech a o tom, co mají jednotlivé důkazy prokazovat, a informace o okolnostech, na jejichž základě má soud příslušnost rozhodovat. Spolu s návrhem je nutno předložit písemné důkazy.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Záležitosti týkající se péče, bydliště a styku nejsou diskreční.

Záležitosti týkající se péče, bydliště a styku je obecně nutné projednat neprodleně. Soud může ve věcech péče, bydliště nebo styku vydat předběžné rozhodnutí. Předběžné rozhodnutí se může týkat například toho, kde má dítě žít v době řešení sporu, a platí do doby, než je o dané záležitosti rozhodnuto pravomocně.

Ačkoli pro projednání záležitostí týkajících se péče, bydliště a styku neexistuje zvláštní zrychlené řízení, je v každém jednotlivém případě posouzena naléhavost dané věci.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Ve věcech týkajících se péče, bydliště a styku platí obecné pravidlo, že každá strana nese své vlastní soudní náklady.

Právní pomoc lze poskytnout v případech splnění příslušných podmínek.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Proti rozhodnutí okresního soudu nebo proti usnesení týkajícímu se péče, bydliště nebo styku lze podat opravný prostředek odvolacímu soudu (*hovrätt*). Aby však odvolací soud opravný prostředek přezkoumal, musí být nejprve podání odvolání přijato.

Proti rozhodnutí nebo usnesení odvolacího soudu lze podat opravný prostředek Nejvyššímu soudu (*Högsta domstolen*). Aby Nejvyšší soud opravný prostředek přezkoumal, musí být podání odvolání přijato.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Rozhodnutí, usnesení nebo dohody o péči, bydlišti nebo styku jsou vykonatelné. O výkon se žádá okresní soud v místě bydliště dítěte. Není-li příslušného soudu, zabývá se záležitostmi týkající se výkonu okresní soud ve Stockholmu.

Okresní soud může rozhodnout o různých opatřeních. Soud obvykle usiluje nejprve o dobrovolné předání dítěte. Není-li to možné, může soud rozhodnout o podmíněném uložení pokuty nebo odebrání dítěte. Podmíněné uložení pokuty znamená, že osoba, která se o dítě stará, je upozorněna na povinnost uhradit značnou peněžní částku, pokud dítě nepředá. Odebrání dítěte je velmi neobvyklé opatření, o němž je rozhodnuto teprve poté, co nebylo možno situaci vyřešit jinak, a s cílem zabránit způsobení vážné újmy dítěti. Odebrání znamená, že dítě převezme policie, která je poté předá osobě, již bylo svěřeno do péče.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

V určitých případech se použije nařízení Brusel IIa. Ve Švédsku se návrhy na prohlášení vykonatelnosti podávají odvolacímu soudu Svea (*Svea hovrätt*).

V ostatních případech se u zemí, které podepsaly Evropskou úmluvu z roku 1980 a Haagskou úmluvu z roku 1996, použijí tyto úmluvy. Podle Evropské úmluvy z roku 1980 se návrhy na výkon rozhodnutí podávají okresnímu soudu v místě bydliště dítěte. Podle Haagské úmluvy z roku 1996 se návrhy na výkon rozhodnutí podávají odvolacímu soudu Svea.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Ustanovení upravující tuto záležitost jsou obsažena v nařízení Brusel IIa.

V případech, kdy vyvstane tato otázka, lze vznést rovněž námitku, že rozhodnutí není použitelné nebo vykonatelné.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

V zásadě se použije právo země, ve které má dítě bydliště.

Poslední aktualizace: 22/07/2019

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.